

Tertiò.

Tertiò : Turris opposita huic fenestraz producit sui species in hoc cubiculo, non quidem in toto cubiculo, sed in ea tantum parte, quæ respicit fenestram, at si species mediæ producerent ultimas species correspondentes fenestraz, & ab ipsa turri causata producerent alias versus omnem circumferentiam cubiculi, ideòque versus latera cubiculi, sicque ex lateribus cubiculi posset videri turris, attamen solummodo videtur beneficio specierum correspondentium ipsi fenestraz, & ab eo solum loco ipsi parieti correspondente.

Obje.

Obijcies tamen : Agens naturale prius agit in vnam partem, deinde mediante illa parte in aliam, sicque de cæteris v.g. ignis producit calorem in aëre sibi vicino : deinde calor productus in aëre vicino alium calorem in aëre subsequenti, sicque subsequenter, vnde ultimus calor productus non dicitur immediatè provenire ab igne, sed tantum mediatè, & ita loquendum erit de speciebus sensibilibus.

Resp.

Respondeo agentia naturalia per actionem Physicam agere modo prædicto, ut dictum est de igne producente calorem : at id nego de agentibus naturalibus per actionem intentionalem, & diminutam; nam cum terminus ab illis productus sit diminutissimæ entitatis, non poterit producere alium sibi similem terminum.

Producuntur ergo species intentionales immediate à suis obiectis tanquam à causa efficiente; educuntur verò de potentia sui obiecti v.g. species omnes huius cathedræ educuntur de potentia aëris existentis in hoc cubiculo, & illæ species, quæ recipiuntur in ipsa potentia visiva, educuntur de ipso potentia visiva organo, sicque se habent in sui educatione, sicut se habent formæ accidentales Physicæ, vel sicut formæ substantiales Physicæ educuntur de potentia materiæ primæ, ita & accidentales formæ ex potentia sui subiecti, species autem intentionales sunt formæ quædam accidentales diminutæ, habentque modum educationis, quem cæteræ formæ accidentales habent; modus tamen productionis earum est diuersus, nam in visu, seu species visuales producuntur in instanti: item & lumen producitur in instanti; in alijs verò sensibus non ita subito producuntur species, vnde experientia constat, quòd oculus prius videat percussionem, quàm potentia auditiva percipiat sonum, indeque fit, ut multò prius percipiamus fulgur, quàm tonitruum, vnde etiam inferitur, quòd quando multum antè percipimus fulgur, quàm audiamus tonitruum, signum est illud Meteorum esse à nobis valde distans, nihilque esse periculi quoad eius casum; quia illa materia etiam si frangeret nubem, & descenderet, attamen propter nimium ad terras spatium consumeretur, sicque nullo modo sunt timenda huiusmodi fulmina, seu ignita tonitrua è nubibus cadentia.

Circa tertiam difficultatem de conservatione specierum sensibilibus tenet Buridanus *secundo de anima quest. 21.* species sensibiles, absente obiecto, naturaliter aliquamdiu durare posse; at Gabriel Biel in *secundo distinct. 3. quest. 2.* putat, nequidem diuinitus fieri posse.

DECISIO TERTIA.

Resolutio. Species non possunt conservari, nisi ad sui obiecti præsentiam naturaliter, quamvis supernaturaliter id fieri possit: *Prima pars resolutionis probatur primo:* Quod pendet in esse, & conservari ab alio, non potest permanere sine illo: sed species sensibiles dependent in esse, & conservari ab obiecto, ergo non possunt esse sine illo: quòd dependeat in conservari experientia constat; nam si quis inter parietem, & potentiam visivam interponat aliquod corpus opacum, certum est, quòd illa potentia visiva non sit visura parietem, & tamen ante interpositionem corporis opaci erant species diffusæ visive ad potentiam visivam, quæ species per interiectionem corporis opaci statim pereunt ex eo, quòd illud corpus opacum impediatur dependentiam illarum specierum ab obiecto, ergo in conservari ab obiecto dependent.

Probatur *secundo.* Nisi species à suo obiecto dependenter in conservari, remoto obiecto, beneficio specierum remanentium elongatum obiectum ita videretur, & ita distans, ac si non esset elongatum; quia illæ remanentes præstarent obiectum in eadem distantia, in qua erat, quando productæ sunt, attamen supponimus postea illud fuisse elongatum.

Secunda assertio pars probatur contra Gabrielem: Illud Deus potest facere, & conservare se solo, quod præstat cum causis secundis: sed Deus efficit, & conservat species, ut causa prima cum obiecto se habente ut causa secunda, ergo eas potest se solo efficere, & conservare.

Confirmatur: Quia Deus supplet quidquid præstat causa secunda efficiens; nam licet non possit supplere concursum causæ materialis, & formalis, potest tamen supplere concursum causæ efficientis, & finalis; quia sunt causæ extrinsecæ.

Probatur *secundo:* Deus potest facere in nobis, quod de facto præstitit in Angelis secundum communem Theologiam: sed de facto dedit Angelis species, easque conservat, quarum specierum obiectum sæpe non est existens, ergo & nunc potest idem facere circa species sensibiles, quod præstitit circa ipsas in Angelis intelligibiles.

Obijcies tamen *primo:* In hoc differunt sensus externi ab internis, quòd interni ad suarum specierum conservationem non egeant præsentia obiecti, at verò externi indigent.

Respondeo quidem in hoc naturaliter differre, non tamen impedit, quin supernaturaliter in hoc conveniant, quòd conservent species tam externi, quàm interni etiam remoto obiecto, vnde illa differentia sensuum externorum, aut internorum non est essentialis, vel intrinsecæ, sed extrinsecæ.

Obijcies *secundo:* Si species possent conservari absque præsentia obiecti, sequerentur varia incommoda, cuiusmodi sunt v.g. quòd mel Romanæ existens posset gustari Parisijs, quòd cœlina à nobis existentibus in terra posset tangi, & quòd absque cibis possemus nutriri, nempe applicando potentia gustativa species colorum absque substantia ciborum.

Respon.

Nam &
Non possunt
conservari
species sensibiles sine suo obiecto nisi supernaturaliter.
Primo.

Secunda.

Secunda assertio
probatur.

Confirm.

Prob. secunda
da.

Obje. primo.

Resp.

Obje. secunda
da.

Explicatur
amplius
resolutio.